

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	044-58/19
Дәріс кешені	12 беттің 1 беті

ДӘРІС КЕШЕНІ

Пәннің атауы: «Денсаулық әлеуметтануы»

Пәннің коды: DA 3204

БББ атауы: 6B10105 «Қоғамдық денсаулық сақтау»

Оқу сағаттары/кредиттерінің көлемі: 90 сағат / 3 кредит

Оқытылатын курс және семестр: 3 курс, 5 семестр

Шымкент, 2023-2024 ж.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	044-58/19	
Дәріс кешені	12 беттің 2 беті	

Дәріс кешені «Денсаулық әлеуметтануы» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 1 «28» 08 2023 ж.

Кафедра меңгерушісі,
 м.ғ.к., доцент м.а.

Сарсенбаева Г.Ж.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	044-58/19
Дәріс кешені	12 беттің 3 беті

№1 дәріс

1. **Тақырып:** Денсаулық ғылыми білімнің пәнаралық категориясы ретінде.
2. **Мақсаты:** Әлеуметтік денсаулықтың қалыптасу және даму тарихын зерттеу.
3. **Дәріс тезистері:**

Әлеуметтік және жаратылыстану ғылымдарының табысты дамуы қазіргі кезең пәнаралық байланыстар әдіснамасына сүйенуді, адамның интегралды тұжырымдамасын қабылдауды, оның табиғатын зерттеуге синтетикалық көзқарасқа назар аударуды қамтиды. Бүгінгі таңда ғылым адамның қос табиғаты, оның биологиялық және әлеуметтік сипаттамаларының дамуын анықтаудағы үйлесімділік пен бірлік туралы негізгі тезистен туындайды.

Адам-биологиялық және әлеуметтік табиғаттың бірлігін білдіретін мәдени-әлеуметтік-тарихи іс-әрекеттің субъектісі. Сонымен қатар, "биоәлеуметтік" терминін осы екі ұғымның механикалық байланысы емес, олардың диалектикалық ажырамас байланысы деп түсіну керек.

Адамдағы Әлеуметтік және биологиялық қатынастардың проблемасы оның денсаулығының табиғаты мен сипатын, оның ауруларын түсінудің кілті болып табылады, оны биоәлеуметтік категориялар ретінде түсіндіру керек, өйткені жануарлармен салыстырғанда адамның денсаулығы мен аурулары жаңа, әлеуметтік делдалдық сапа болып табылады.

Денсаулық-бұл адам жағдайының интеграцияланған көрсеткіші. Адам болмысының дуальды кондиционері денсаулықтың соматикалық (физикалық) және әлеуметтік аспектілері туралы айтуға мүмкіндік беретін денсаулық санатының көп өлшемділігін анықтайды. Адам денсаулығын талдауға кешенді тәсілді қазіргі заманғы медицина да қолданады (дәрігерлер денсаулықтың үш аспектісін ажыратады: соматикалық, психикалық және әлеуметтік): "денсаулықтың жоғары, нақты адами аспектілерін елемеу өрескел биологизм болар еді, әсіресе денсаулықтың кейбір элементтерін басқалармен өзара өтеу мүмкін екенін ескерсек. Мысалы, соматикалық денсаулықтың жеткіліксіздігі жақсы психикалық (психикалық) денсаулықпен, жеке қасиеттермен өтелуі мүмкін: ерік-жігермен, берілгендікпен және т.б."

Денсаулық биологиялық және әлеуметтік факторлардың өзара әрекеттесуімен анықталады, яғни. сыртқы әсерлер дене функциялары мен оның реттеуші жүйесінің ерекшеліктерімен делдал болады. Адамға биологиялық факторлардың, ең алдымен оның генетикалық кондиционерінің әсерін үйрету қажеттілігі қазіргі ғылымның деректерімен расталады. Сонымен қатар, қоғамда болып жатқан оқиғалардың едәуір бөлігі ақыл-ой қабілеттеріне, табиғи таланттарға, физикалық күшке, төзімділікке және, әрине, адам денсаулығына байланысты.

"Денсаулық" ұғымын анықтау тәсілдері.

Денсаулықтың ғылыми категория ретінде қалыптасуы белгілі бір кезеңдерден өтті. Бастапқыда Денсаулық аурудың жоқтығын білдірді. Аурудың белгілері жоқ адам сау деп саналды. Мұндай тәсіл ежелгі авторлардың – Платон, Аристотель, ибн Синаның (Авиценна) еңбектерінде кездеседі. Шынында да, денсаулық пен аурудың арасында көптеген байланыстар бар, бірақ тіпті ең науқас адамның денсаулығының белгілі бір деңгейі бар (айтарлықтай төмендеген). Сондықтан ауруларды анықтау немесе жою арқылы денсаулықты бағалау әдісі қазіргі уақытта авторлардың көпшілігі дәрменсіз деп танылды.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	Дәріс кешені	044-58/19 12 беттің 4 беті

4. Иллюстративті материал: презентация (10 слайд ұсынылады)

5. Әдебиеттер: №1 қосымшаны қараңыз

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әлеуметтік Денсаулық дегеніміз не?
2. "Адам-биоәлеуметтік жаратылыс" тезисінің дәлелдерін келтіріңіз.

№2 дәріс

1.Тақырып: Денсаулық сақтау және денсаулықты нығайту саласындағы мемлекеттік саясат.

2.Мақсаты: Студенттерді денсаулық пен денсаулықты нығайту саласындағы мемлекеттік саясатпен таныстыру.

3.Дәріс тезистері:

Азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты ҚР Үкіметі қолданыстағы заңнамалық база негізінде ҚР Президенті айқындайтын бағыттарға сәйкес тұжырымдамалық сипаттағы құжаттар шеңберінде тиісті шешімдер қабылдау жолымен іске асырады.

Қоғамдық денсаулық сақтау жүйесін дамыту, аурулардың профилактикасын және басқаруды жетілдіру, денсаулық сақтау жүйесін басқарудың және қаржыландырудың тиімділігін арттыру, ресурстарды пайдаланудың тиімділігін арттыру және саланың инфрақұрылымын жетілдіру болып табылады.

Денсаулық саясатының түйінді қағидаттарына сәйкес халықты жаппай қамту, әлеуметтік әділеттілік, сапалы медициналық көмекпен қамтамасыз ету және денсаулық үшін ортақ жауапкершілік қағидаттарын сақтай отырып, әлеуметтік бағдарланған ұлттық денсаулық сақтау жүйесінің орнықтылығы мен серпінді дамуына ықпал ететін болады.

Мақсаты: аурулар профилактикасы мен басқарудың интеграцияланған тәсілі негізінде қоғам денсаулығын сақтау жөніндегі жаңа саясатты енгізу, тиімділікке, қаржылық тұрақтылыққа және әлеуметтік –экономикалық өсуді бағытталған ұлттық денсаулық сақтау жүйесін жаңғырту.

Бағдарламаның негізгі бағыттары, қойылған мақсаттарға қол жеткізу жолдары және тиісті шаралар: халық денсаулығын сақтаудың негізі ретінде қоғамдық денсаулық сақтауды дамыту; МСАК-ты жаңғырту және басым дамытудың негізінде барлық денсаулық сақтау қызметтерін халықтың мұқтаждықтары айналасына интеграциялау; медициналық көрсетілетін қызметтердің сапасын қамтамасыз ету; Ұлттық дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету саясатын іске асыру; ынтымақтастықты енгізу және жүйенің қаржылық тұрақтылығын арттыру негізінде денсаулық сақтау жүйесін жетілдіру; денсаулық сақтау саласындағы адами ресурстарды басқарудың тиімділігін арттыру; мемлекеттік-жекешелік әріптестік және қазіргі заманғы ақпараттық-коммуникациялық одан әрі дамытуды қамтамасыз ету.

4. Иллюстративті материал: презентация (10 слайд ұсынылады)

5. Әдебиеттер: №1 қосымшаны қараңыз

6. Бақылау сұрақтары:(кері байланыс)

1. Денсаулық әлеуметінің мақсаты қандай?
2. Денсаулық нысаналы индикаторы қандай?

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	Дәріс кешені	044-58/19 12 беттің 5 беті

3. Денсаулық сақтау аймағындағы мемлекеттік саясаттың негізгі ұстанымдары.

№3 дәріс

1. Тақырып: Шетелде денсаулықты әлеуметтанулық зерттеудің қалыптасуы мен дамуы және ҚР-да.

2. Мақсаты: Студенттерді санаттарын әзірлеумен таныстыру "Имидж өмір", "өмір деңгейі", "өмір сапасы", "салауатты өмір салты".

3. Дәріс тезистері:

Денсаулықты әлеуметтанулық зерттеу Е. Durkheim (Durkheim), Т. Parsons (Parsons), Е. Goffman (Goffman) және т. б.

Э. Дюркгеймнің қоғамдағы қалыпты және патологиялық айырмашылықтар, әлеуметтік аурулар және оларды жеңу туралы ілімі әлі де өзекті. Фактілерге тән және денсаулықты әлеуметтік санаттардағы аурудан ғылыми түрде ажыратуға мүмкіндік беретін объективті критерийді іздеуге баса назар аудара отырып

алайда, Дюркгейм аурудың денсаулыққа қарсы емес екенін атап көрсетеді, бұл бір тұқымның екі түрі, бір-бірін өзара түсіндіреді.

Дюркгеймнің пікірінше, әлеуметтік денсаулық-бұл адамның, ұжымның немесе қоғамның өміршеңдігінің қалыпты дамуы, олардың қоршаған орта жағдайларына бейімделу және оны дамыту үшін пайдалану қабілеті. Бұл оларға "ұзақ өмір сүруге мүмкіндік береді". Қоғамның дамуына және адамдардың әл-ауқатына ықпал ететін нәрсе пайдалы және қажет деп танылуы керек. Қоғамның ауруы оның кез-келген саласында басталуы мүмкін. Егер ол толығымен ауырса, оны жан-жақты емдеу керек. Дюркгеймге қоғамның моральдық және саяси сауығыуына, оның барлық салаларына адамдардың қызметі мен қарым-қатынасына әлеуметтік сау және тиімді ынталандыруды енгізуге үлкен мән беріледі.

Адамның психикалық денсаулығының әлеуметтік детерминациясы неміс әлеуметтанушысы, философ Е. Фроммның еңбектерінде де ашылады. "Салауатты қоғам" атты еңбегінде Фромм Батыс әлеміндегі қазіргі адамның психикалық денсаулығының жай-күйін сипаттау "оның өмір салтындағы қандай факторлар психикалық ауруларға әкелетінін және қайсысы қалыпты психиканың сақталуына ықпал ететінін" түсінбестен мүмкін емес екенін айтады. адамның табиғатына біздің әдісіміздің нақты жағдайлары әсер ететін әсерді зерттеуге баса назар аударады өндіріс және біздің қоғамдық және саяси құрылымымыз". Жалпы, тұжырымдама Е. Фромм адамның денсаулығы, ең алдымен, адамның өзіне емес, осы қоғамның құрылымына байланысты деген ережеге негізделген. Бұл жағдайда қоғам адамға дамушы және деформациялық әсер етеді.

Денсаулықты әлеуметтанулық зерттеуге байланысты Постструктурализм және постмодернизм Т.Абель және В. Коккерем, П. Бурди, М. Фуко (М. Фукаулт) және Дж. Бодриллард (Дж. Баудриллард) еңбектерімен ұсынылған.

В. Коккерем әр түрлі әлеуметтік топтардың өмірінің әлеуметтік-мәдени нормаларына, олардың өмір салтына байланысты адамның өз денсаулығы үшін ақшалай жауапкершілігіне баса назар аударады, оны " денсаулыққа қатысты мінез-құлықтың ұжымдық моделі, таңдау жеке адамдардың өмірлік мүмкіндіктерімен (жынысы, жасы, ұлты, әлеуметтік байланысы) шектеледі және т. б.)".

Осылайша, отандық және шетелдік әлеуметтану ғылымындағы әртүрлі

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	044-58/19	
Дәріс кешені	12 беттің 6 беті	

мектептер мен бағыттар шеңберіндегі денсаулықтың әлеуметтік аспектілерін зерттеудің өзіндік ерекшеліктері бар екенін атап өтеміз. Жалпы алғанда, денсаулық құбылысын социологиялық зерттеудің қазіргі тенденцияларына сілтеме жасай отырып, зерттеушілердің қызығушылығының науқастың рөлін, дәрігердің рөлін және медицинаның маңыздылығын талдаудан қазіргі батыс өркениетінің негізгі құндылықтарының бірі ретінде денсаулықты қалыптастыруға ықпал ететін факторлар мен факторларды зерттеуге ауысуын атап өткен жөн.

4. Иллюстративті материал: презентация (10 слайд ұсынылады)

5. Әдебиеттер: №1 қосымшаны қараңыз

6. Бақылау сұрақтары:(кері байланыс)

1. Жеке және қоғамдық денсаулықтың әлеуметтік аспектілерін қандай ғылыми пәндер зерттейді? Денсаулықты медициналық-әлеуметтік, әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік-саяси категория ретінде түсіндірудің негізгі айырмашылығы неде?
2. Денсаулықты талдауға социологиялық көзқарастың мәні неде?
3. "Денсаулықтың әлеуметтік детерминанттары" және "денсаулықтың әлеуметтік градиенті" дегеніміз не? "Денсаулықтың әлеуметтік детерминанты" және "денсаулықтың әлеуметтік анықталған қауіп факторы" ұғымдарының айырмашылығы неде.

№4 дәріс

1. Тақырып: Әлеуметтік маңызды аурулар.

2. Мақсаты: Студенттерді әлеуметтік маңызы бар аурулармен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

Әлеуметтік маңызды аурулар- бұл патология, ол халық арасында кең таралуымен және емдеуге арналған елеулі шығындармен сипатталады. Бұл ретте ол пациенттер жағдайының айтарлықтай нашарлауына алып келуі және олардың физикалық мүмкіндіктерін шектеуі мүмкін.

Осы нормативтік құжатпен әлеуметтік маңызы бар аурулардың тізімі регламенттелген. Олардың ішінде:

- жыныстық жолмен берілетін инфекциялар.
- Туберкулез.
- В және С вирустық гепатиттері
- Қатерлі ісіктер
- АИТВ.
- Қант диабеті.
- Артериялық қысымның жоғары деңгейімен сипатталатын аурулар
- Мінез-құлықтың бұзылуы және психикалық бұзылулар

Бұл аурулардың барлығы әлеуметтік және қаржылық проблемалардың үлкен шығынына әкеледі. Олармен табысты күрес қоғам дамуы мен денсаулық факторларының бірі болып табылады. Жыныстық жолмен берілетін инфекциялар бүкіл қоғам үшін қауіпті, өйткені жас және орта жастағы халықты ауруға шалдықтырады. Денсаулық сақтау мекемелері, санитарлық қызмет, сондай-ақ көптеген мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдар осы типтегі әлеуметтік маңызы бар аурулардың белсенді алдын алу жұмыстарын жүргізуде.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	Дәріс кешені	044-58/19 12 беттің 7 беті

- билбордтардағы, сондай-ақ бұқаралық ақпарат құралдарындағы әлеуметтік жарнама;
- халық арасында жаднамалар мен буклеттерді тарату;
- жыныстық жолмен берілетін инфекциялардан қорғау құралдарын (презервативтер) тегін тарататын акциялар);
- халыққа осындай аурулар, олардан қорғану құралдары туралы ақпаратты жеткізумен жүйелі ағартушылық жұмыс (тікелей білім беру мекемелерінде, сондай-ақ жұмыс орындарында);
- жұқтыруға бейім жастағы адамдарға скринингтік тексеру жүргізу.

Осы типтегі ең көп таралған аурулар арасында мерез бен гонореяны атап өткен жөн. АИТВ өзінің қауіптілігіне байланысты тізбенің жеке бағанына бөлінген

4. Иллюстративті материал: презентация (9 слайд ұсынылады)

5. Әдебиеттер: №1 қосымшаны қараңыз

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Әлеуметтік маңызы бар аурулардың жалпы сипаттамасы?
2. Әлеуметтік маңызы бар аурулардың тізімі?
3. Әлеуметтік маңызы бар аурулардың алдын алуда қандай жұмыстар жүргізіледі?

№5 дәріс

1. Тақырып: Денсаулық әлеуметтануы салалық әлеуметтанулық пән ретінде

2. Мақсаты: Студенттерді жүйедегі денсаулық әлеуметтануының рөлі мен орнымен таныстыру әлеуметтік білім.

3. Дәріс тезистері:

Денсаулық әлеуметтануына қатысты зерттеу объектісін "жеке адамның және адамдар ұжымдарының денсаулығын сақтау мен көбейтуді қамтамасыз ететін нақты көріністерінің әртүрлілігі" деп анықтауға болады. Денсаулық әлеуметтану объектісінің құрылымына келесі компоненттер кіреді: жеке денсаулық, әлеуметтік топ пен қоғамның денсаулығы; денсаулық сақтау әлеуметтік институт ретінде; денсаулыққа қатысты байланыс, оның ішінде денсаулыққа қатысты әртүрлі субъектілер арасындағы қатынастарды құқықтық реттеу.

Денсаулық әлеуметтану пәнін түсіндірудің алуан түрлілігі оның ғылыми талдауының назарына отандық зерттеу дәстүріне тән (мысалы, денсаулыққа қауіп төндіретін әлеуметтік факторлар, өзін-өзі сақтау мінез-құлқы, денсаулыққа деген көзқарас және т.б.) және отандық ғылымға мүлдем таныс емес мәселелердің кең ауқымы енетіндігіне әкеледі. Соңғыларына мыналар жатады:

- өлу мен өлімнің социологиялық аспектілері (өлім мен өлімнің әлеуметтік аспектілері);
- Денсаулық сақтау мәселелері, медицинализация және күнделікті өмірді фармакологтар (healthism, the medicalization and pharmacologisation);
- эпидемия мен пандемияның әлеуметтік факторлары;
- АИТВ және ЖИТС таралуының әлеуметтік мәселелері;
- биоэтиканың әлеуметтік аспектілері;
- денсаулыққа байланысты стигма мен кемсітушілікті талдау;
- психикалық денсаулық пен психикалық патологияның әлеуметтік аспектілері;
- эмоциялар мен денсаулық.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	044-58/19
Дәріс кешені	12 беттің 8 беті

Денсаулық әлеуметтануын зерттеу тақырыбына қатысты отандық және шетелдік әлеуметтанушылардың көзқарастарын қорытындылай келе, келесі қорытынды жасауға болады. Денсаулық әлеуметтануы-бұл салалық әлеуметтанулық пән, оның зерттеу объектісі денсаулық пен денсаулыққа деген көзқарас әлеуметтік-мәдени құбылыстар ретінде, ал пән-денсаулықтың әлеуметтік жағдайлары мен детерминанттары, жеке және популяция деңгейінде денсаулықты қалыптастыру, сақтау және нығайтудың әлеуметтік тетіктері, сондай-ақ жеке адамдар мен әлеуметтік топтар жүзеге асыратын денсаулыққа қатысты әлеуметтік интеракциялар. әр түрлі әлеуметтік құрылымдар мен әлеуметтік институттар.

Денсаулық әлеуметтануы - арнайы әлеуметтанулық пән (теория). Кез – келген арнайы әлеуметтанулық теория сияқты, денсаулық әлеуметтануы, бір жағынан, оны дамыту үшін қажетті материалды қамтамасыз ететін эмпирикалық зерттеулермен, екінші жағынан, жалпы теориялық әзірлемелерді, модельдер мен зерттеу әдістерін қолдануға мүмкіндік беретін жалпы әлеуметтанулық теориялармен тығыз байланысты.

Денсаулық әлеуметтануының қалыптасуы медициналық (әлеуметтік гигиена, эпидемиология, денсаулық сақтауды ұйымдастыру және т.б.) ғылымдардың жетістіктерімен де, орта деңгейдегі әлеуметтанулық теориялардың дамуымен де байланысты – отбасы әлеуметтануы, еңбек әлеуметтануы, бос уақыт әлеуметтануы және т. б. Денсаулық әлеуметтануының басқа әлеуметтанулық пәндермен байланысы суретте көрсетілген.

4. Иллюстративті материал: презентация (12 слайд ұсынылады)

5. Әдебиеттер: №1 қосымшаны қараңыз

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Денсаулық әлеуметтануының пән ретінде қарастыру.
2. Денсаулық әлеуметтануының басқа әлеуметтанулық пәндеріне бөле аласыз және анықтамасын беріңіз.

1-Қосымша

Әдебиет:

Негізгі:

1. Лекционный комплекс по дисциплине: "Глобальное здравоохранение" : лекций / каф. общественного здравоохранения-1. - Шымкент : ЮКГФА, 2016. - 17 с.
2. Лисицын, Ю. П. Общественное здоровье и здравоохранение : учебник / Ю. П. Лисицын, Г. Э. Улумбекова. - 3-е изд., перераб. и доп. ; Мин-во образования и науки РФ. Рек. ГОУ ВПО "Первый гос. мед. ун-т им. И. М. Сеченова". - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 544 с.
3. Бөлешов, М. Ә. Қоғамдық денсаулық және денсаулықты сақтау : оқулық / М. Ә. Бөлешов. - Алматы : Эверо, 2015. - 244 бет с.
4. Денсаулық сақтау жүйесінде алғашқы дәрігерлік - санитарлық көмек приоритеті ретінде : дәріс кешені / ОКМФА. "Қоғамдық денсаулық сақтау - 1". - Шымкент : [б. и.], 2015. - 36 б. с.
5. Биғалиева, Р. К Әлеуметтік медицина және денсаулық сақтауды басқару: оқулық / Р. К Биғалиева. - Алматы : Эверо, 2014. - 560 бет. с.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	044-58/19	
Дәріс кешені	12 беттің 9 беті	

6. Медик, В. А. Общественное здоровье и здравоохранение: учебник / В. А. Медик, В. К. Юрьев. - 2-е изд., испр. и доп. ; Рек. ГОУ ВПО "Моск. мед. акад. им. И. М. Сеченова". - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 608 с. : ил.

7. Лисицын, Ю. П. Общественное здоровье и здравоохранение : учебник / Ю. П. Лисицын, Г. Э. Улумбекова ; М-во образования и науки. - 3-е изд., перераб. и доп. ; Рек. ГОУ ВПО "Первый Моск. гос. мед. ун-т им. И. М. Сеченова". - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 544 ил.

8. Бөлешов, М. Ә. Қоғамдық денсаулық және денсаулықты сақтау : оқулық / М. Ә. Бөлешов ; ҚР БҒМ. - Алматы : ҚР жоғары оқу орындарының қауымдастығы, 2012. - 256 бет. с.

9. Применение методов статистического анализа для изучения общественного здоровья и здравоохранения: учеб. пособие / под ред. В. З. Кучеренко. - 4-е изд., перераб. и доп. ; Рек. Учеб.-метод. объедин. по мед. и фарма образованию вузов РФ. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2011. - 256 с.

10. Дәулетбаев, Д. А. Әлеуметтік медицина және денсаулық сақтауды басқару : оқу құралы / Д. А. Дәулетбаев, А. Ш. Әлназарова, Б. А. Әлсейітов. - Алматы : Эверо, 2011.

Қосымша әдебиеттер

1. Куратко, Д. Ф. Кәсіпкерлік :теория,процесс,практика = Entrepreneurship : монография / Д.Ф.Куратко ; ауд.М.Қыстаубаева [және т.б.]. - 10-бас. - Астана : Ұлттық аударма бюросы, 2018. - 480 б. с. : (Рухани жаңғыру).

2. Аканов, А. Здоровье населения и здравоохранения Республики Казахстан = Population Health and Care of the Republic of Kazakstan (White Paper) : монография / А. Аканов, Т. Мейманалиев. - ; Рек. к изд. Учен. советом КазНМУ им. С. Д. Асфендиярова. - Алматы : Эверо, 2014. - 80 с.

3. Аканов, А. Здоровье населения и здравоохранения Республики Казахстан = The White Paper-2 : монография / А. Аканов, Т. Мейманалиев, К. Тулебаев. - ; Рек. к изд. Учен. советом КазНМУ им. С. Д. Асфендиярова. - Алматы : Эверо, 2014. - 85 с.

4. Тель, Л. З. Кодекс здоровья . Евроазиатская система. Сохранения здоровья: монография / Л. З. Тель. - 6-е изд. - Алматы : Эверо, 2012. - 152 с.

5. Тель, Л. З. Энциклопедия здоровья. Здоровье и долголетие. Теория и практика: энциклопедия / Л. З. Тель. - Алматы : Эверо, 2011. - 736 с.

6. Тель, Л. З. Наука о процессах здоровья и выздоровления - валеология - философия жизни : науч. изд. / Л. З. Тель. - Алматы : Эверо, 2011. - 680 с.

7. Здоровье населения региона и приоритеты здравоохранения : учебник / под ред. О. П. Щепина. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2010. - 384 с.

8. Қазақстан Республикасының халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы кодексі [Мәтін] = Кодекс Республики Казахстан о здоровье народа и системе здравоохранения : законы и законодательные акты / ҚР денсаулық сақтау министрлігі. - Астана : Б. ж., 2009. - 320 бет. с.

Электронды ресурстар

1. Лисицын, Ю. П. Общественное здоровье и здравоохранение [Электронный ресурс] : учебник / Ю. П. Лисицын, Г. Э. Улумбекова. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (43,1Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017. - эл. опт. диск (CD-ROM).

2. Денсаулық сақтау жүйесінде алғашқы дәрігерлік - санитарлық көмек приоритеті ретінде [Электронный ресурс] : дәріс кешені / ОҚМФА. "Қоғамдық денсаулық сақтау - 1" кафедрасы. - Электрон. текстовые дан. (459 Кб). - Шымкент : [б. и.], 2015. - о+эл. опт. Диск.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы	Дәріс кешені	044-58/19 12 беттің 10 беті

3. Медик, В. А. Общественное здоровье и здравоохранение [Электронный ресурс] : учебник / В. А. Медик, В. К. Юрьев. - Электрон. текстовые дан. (47,6 Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 608 с. эл. опт. диск (CD-ROM).

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы

Дәріс кешені

044-58/19

12 беттің 11 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру және қоғамдық денсаулық» кафедрасы

Дәріс кешені

044-58/19

12 беттің 12 беті